

Valvonnan suunnittelu

Lammin päivät
1.10.2014

Ympäristövalvontapäällikkö
Katariina Serenius
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Valvonnan suunnittelua ohjaavat keskeiset säännökset

- Ympäristönsuojelulaki (527/2014)
    - 167 § Valvonnan järjestäminen
    - 168 § Säännöllinen valvonta
    - 174 § Tarkastus
  - Vna ympäristönsuojelusta
    - 28 § Valvontasuunnitelma
    - 29 § Määräaikaistarkastukset ja riskinarviointi
    - 30 § Valvontaohjelma
-

Valvonnan ohjaaminen

Valvonnan
reunaehdot ja
linjaukset

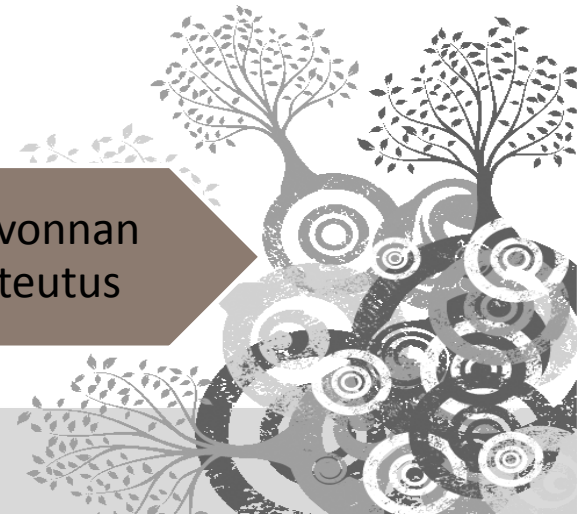

Valvonnan
toteuttamisen
ohjaaminen

Valvonta-
suunnitelma

Valvonta-
ohjelma

Valvonnan
toteutus

Suunnitelmallinen valvonta

- Valvonnan suunnitelmallisuus on kunnille uusi lakisääteinen velvoite
    - Valvontasuunnitelmia on kuitenkin kunnissa jo pitkään tehty vapaaehtoisesti
  - Valvontaohje
    - Työaloitus syksyllä 2013
    - Valvonnan lähtökohtien ja odotusten kartoitus talvi 2014
    - Ensimmäiset luonnokset maaliskuussa 2014
    - Kuuleminen alkusyksystä
    - Ohje valmis syksyllä 2014
  - Valvontaohjeen liitteenä kuntaosa
    - Pienten ja keskisuurten kuntien hyvät valvontakäytännöt
-

Ympäristövalvonnan ohje

- Ensisijaisesti valtion valvontaviranomaisille
    - kunnat voivat käyttää ohjaamaan valvonnan suunnittelua
    - Liitteenä kuntaosio
  - Valvontaohjeen rakenne
    - Yleinen osa: valvonnan periaatteet
    - Lainsäädäntökohtaiset erityisosiot
    - Liitteet: kuntaosio ja valvonnan ohjeistusta
-

NYKYTILA

Kuntien väliset erot ovat suuria

Valvonta yleisesti melko hyvää

Kohdistuu liikaa suunnittelemattomaan valvontaan

Lupavalmistelu vie liian suuren osan työajasta

Valvonta on haasteellista

muille viranomaisille kuuluvat tehtävät

Kunnan ja ELYn yhteistyö asettaa haasteita

YLEISET MUUTOSVOIMAT

Yleinen tietoisuus ympäristöasioista lisääntyy

Niukat resurssit

Sähköinen asiointi

Suuremmat yksiköt mahdollistavat tehtävien jakamisen

Laajat toimialueet, pitkät tarkastusmatkat

”median” ja kuntalaisten esille nostamat ympäristöasiat

KUNTIEN AJATUKSIA VALVONNAN SUUNNITELMALLISUUDESTA, NYKYTILASTA JA TULEVASTA

SUUNNITELMALLISUUDEN MERKITYS

Saavutetaan jämäkkyyttä toimintaan

Valvonnan tulee olla vaikuttavaa

Suunniteltuun valvontaan ei riitä aikaa

Valvonta yhtenäistä ja tasa-arvoista koko maassa

Valvonta ei saa muuttua joustamattomaksi

MUUTOKSET TEHTÄVISSÄ

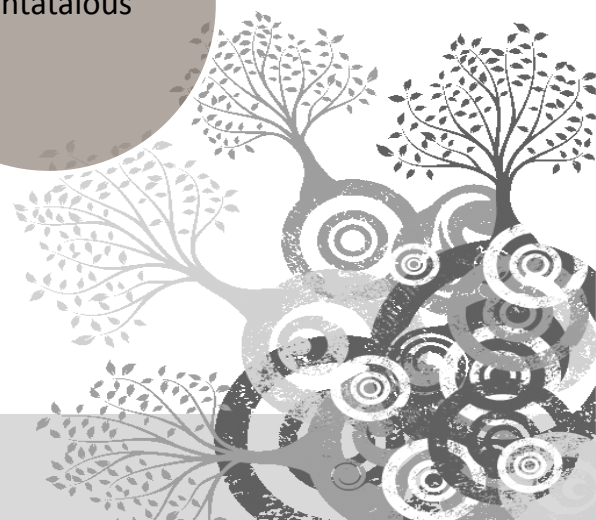
Tehtävät muuttuvat vaativammiksi

Valvonnan maksullisuus → valvonnan laatu

Lupakäytäntöjen keventäminen → lisääntyvä valvonta

Kunnan ja valtion työnjaon muuttuminen

Valvontaohjeen sisältö

- Yleinen osa
    - Valvonnan tavoitteet
    - Valvontaviranomaiset ja yhteistyö
    - Valvonnan suunnittelu ja toteutumisen arviointi
    - Valvonnan sisältö ja laatu
    - Tietojärjestelmät
    - Valvonnasta tiedottaminen
    - Valvonnan maksullisuus
  - Erityiset osat
    - Ympäristönsuojelulaki, jätelaki, vesilaki, muut
    - Valvonnan erityispiirteitä/kysymyksiä
  - Liitteet
    - Pienien ja keskisuurten kuntien valvonnan hyviä käytäntöjä
    - Muistio laitosluettelosta ?
-

Kuntaliitteen sisällöstä

- Valtion ohjeen soveltaminen kuntakentän erityispiirteisiin
- Suunnitelmallisuuden käsite
  - Paljon laitoksia / suuret kunnat tai seudulliset alueet ≈ valtion valvontaohje
  - Pienillä riittää luettelo tai taulukko valvottavista kohteista
- Valvonnan järjestämisestä
  - Lautakunnan rooli valvonta-asioissa
  - Delegoinnit
- Valvontasuunnitelma ja –ohjelma
  - Hallinnollinen menettelyt ja sisältövaatimukset
  - Riskikartoitus
- Kuntavalvonnan erityispiirteet
  - Rekisteröinnit
  - Yksittäisen määräyksen antaminen (YSL 180 §, JL 125 §)
  - Roskaantumisasiat

Viranomaisten yhteistyön kuvaaminen

- Keskeiset sovitut toimintatavat
  - Työnjakoasiat esim.
    - ELYn ja kunnan työnjako vesilain valvonnassa
    - Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojeluviranomaisen työnjako siisteysasioissa
    - Pelastuslaitoksen kanssa tehtävä yhteistyö
-

Valvonnan kohdentamisen vaihtoehtoja

- Riskinarvioinnin perusteella
- Riskipainotteisella otannalla
- Muunlaisella otannalla

Valvonnan on aina oltava tasapuolista ja sen perusteiden läpinäkyvää!

Valvonnan kohdentaminen riskiarvioinnin perusteella

- Pääpiirteittäin noudattaen samoja periaatteita kuin valtion laitosten valvonta
  - Pitäisi olla selkeää ja järjestelmällistä; systemaattista
  - Laitoskohtaista, toimialakohtaista vai niiden yhdistelmä?
-

Riskien tunnistaminen

Sijaintiriski

- Pohjavesi
- Pintavesi
- Häiriintyvät kohteet
- Tarkkailu
- Taustatiedot

Päästöriski / Toimintariski

- Toiminnan luonne ja laajuus
  - Tilat ja laitteet
  - Tuotantoon ja valmistukseen liittyvät tekijät
  - Tuotteeseen liittyvät tekijät
  - Kuljetus ja varastointi
  - Tarkkailu
  - Valvontahistoria
-

Riskin merkittävyyden arviointi

Riskin toteutuminen				
todennäköinen	kohtalainen	merkittävä	sietämätön	
epätodennäköinen	merkityksetön	siedettävä	kohtalainen	
hyvin epätodennäköinen	merkityksetön	siedettävä	kohtalainen	
	lievästi haitallinen	haitallinen	vakava	Pilaantumisen merkittävyys

- **Sietämätön riski**

- luvan myöntämisen edellytysten uudelleen arviointi
- välitön valvonnan tarve

Riskinarviointi

- Laitoskohtainen riskinarviointi perustuu sijaintiriskiiin ja toiminnasta aiheutuvaan riskiin
- Toimialakohtaisesti arvioituna riskissä ei ole mahdollista huomioda sijaintiriskiä eikä toiminnan järjestämisestä johtuvaa riskiä
- Näiden yhdistelmänä voisi olla esimerkiksi toimialakohtaiset valvontaluokkien rajat

Valvonnan kohdentaminen riskipainotteisella otannalla

Kori 1: riskikohde

Tarkastus tehdään kaikkiin korissa oleviin laitoksiin säännöllisesti esim. kerran vuodessa

Kori 2: erityiskohde

Tarkastus tehdään otannalla esim. $\frac{1}{4}$ kohteista vuosittain tai 5 tarkastusta/vuosi

Kori 3: peruskohde

Tarkastus tehdään otannalla esim. $\frac{1}{8}$ kohteista vuosittain tai 10 tarkastusta/vuosi

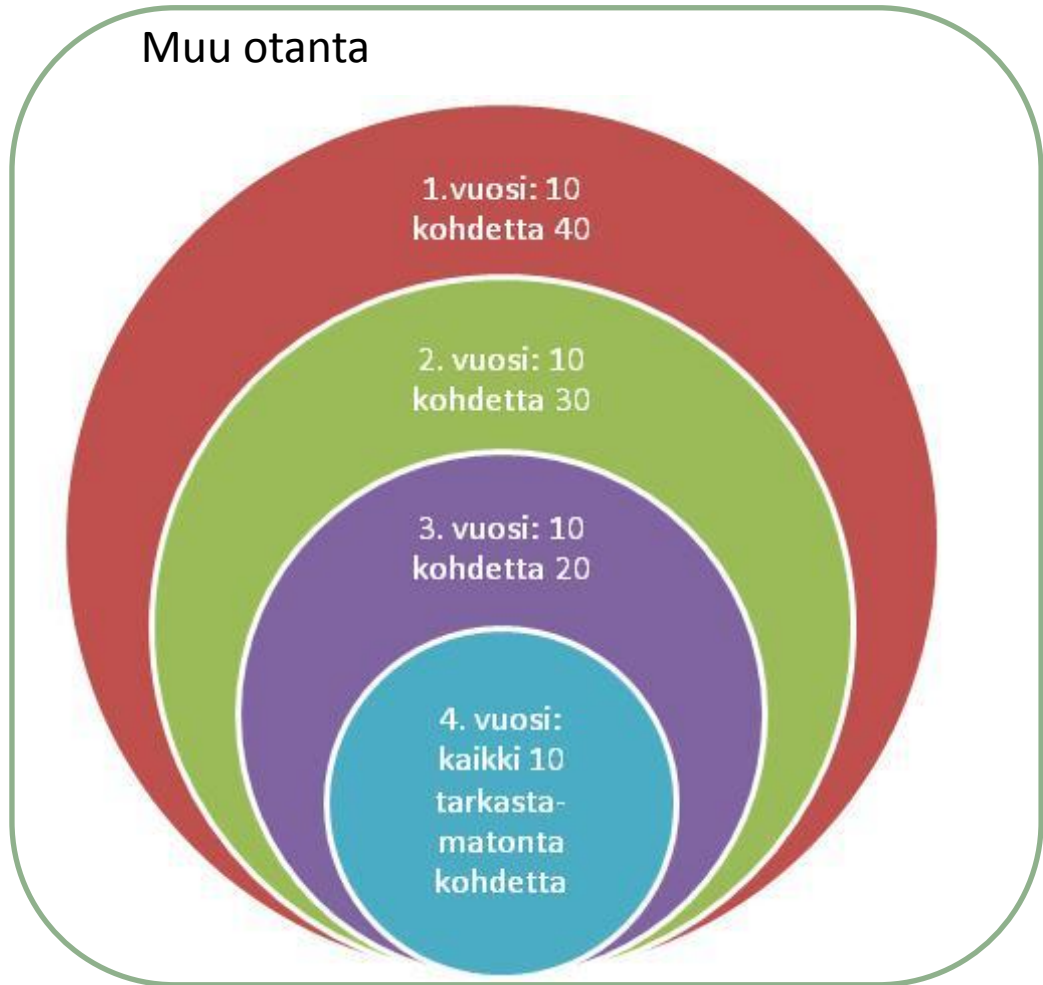
Riskipainotteinen otanta

- Perusteet korien muodostumiselle on oltava selkeitä
  - Mahdollistaa riskikohteiden varmemman / säännöllisemmän valvonnan
  - Joustava tapa kohdentaa valvontaa riskit huomioiden
-

Valvonnan kohdentaminen puhtaasti otannalla

Muu otanta

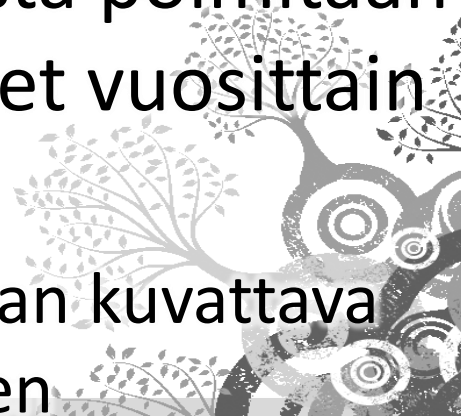

Satunnaisotanta

Valvonnan kohdentaminen otannalla

- Päätetään vuosittain tehtävien tarkastusten lukumäärä
    - Valvontasuunnitelmaan kuvattava selkeästi perusteet tarkastusten määrälle
  - Valvottavista laitoksista poimitaan tarkastettavat laitokset vuosittain otannalla
    - Valvontasuunnitelmaan kuvattava otannan suorittaminen
-

Valvontasuunnitelman hallintokäsittely

- Kuuleminen
  - Suunnitelma julkisesti nähtäville
  - Pyydetään lausuntoja
- Lautakunnan päätös
  - Valvontasuunnitelma sisältää linjauksia toiminnan järjestämisestä
  - Ei varsinainen hyväksymispäätös
  - Valvontasuunnitelman tarkastusväli
- Valvontasuunnitelma on julkinen

Valvontaohjelma

- laatimismenettely kuvataan valvontasuunnitelmassa
  - laitospohjainen suunnitelma vuosittainen toteutettavasta valvonnasta
  - ohjelmaan kirjataan kaikki maksulliset valvontatoimenpiteet
  - valvontaohjelma voi olla laaja esim. osa asiakastietojärjestelmää
-

Valvontaohjelman yhteenvedo

<i>Ympäristölupalaitokset</i>	<i>Valvontaluokka</i>	<i>Kohteet</i>	<i>Tarkastukset</i>
Metalliteollisuus	3 - 4	11	5
Kemikaalien tai polttoaineiden varastointi	3	4	1
Haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävä toiminta	3	3	1
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto	1 - 3	11	7
Mineraalituotteiden valmistus	2 - 3	9	3
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	4	6	1
Eläinsuojat tai kalankasvatus	2 - 4	15	4
Liikenne	2 - 4	3	0
Jäte- ja vesihuolto			
- jätteen hyödyntämiskohteet	4	5	1
- jätteen vastaanotto ja käsittely	2 - 3	11	5
Muu toiminta	3 - 4	4	1
YSL 27 §:n mukaiset kohteet	2	1	0
Yhteensä		74	29
<i>Rekisteröitävät</i>	<i>Valvontaluokka</i>	<i>Kohteet</i>	<i>Tarkastukset</i>
Asfalttiasemat	3 - 4	6	1
Jakeluasemat	4	30	7
Lämpölaitokset	3 - 4	15	4
Yhteensä		51	12

Valvontaohjelman hallintokäsittely

- lautakunnalle viedään vain yleiset periaatteet ja yhteenveto suunnitellusta valvonnasta
    - Valvontaohjelman hyväksyminen voidaan delegoida
  - Yksityiskohtainen valvontaohjelma on ei-julkinen
    - Julkistaminen saattaisi heikentää valvonnan tavoitteiden saavuttamista
-

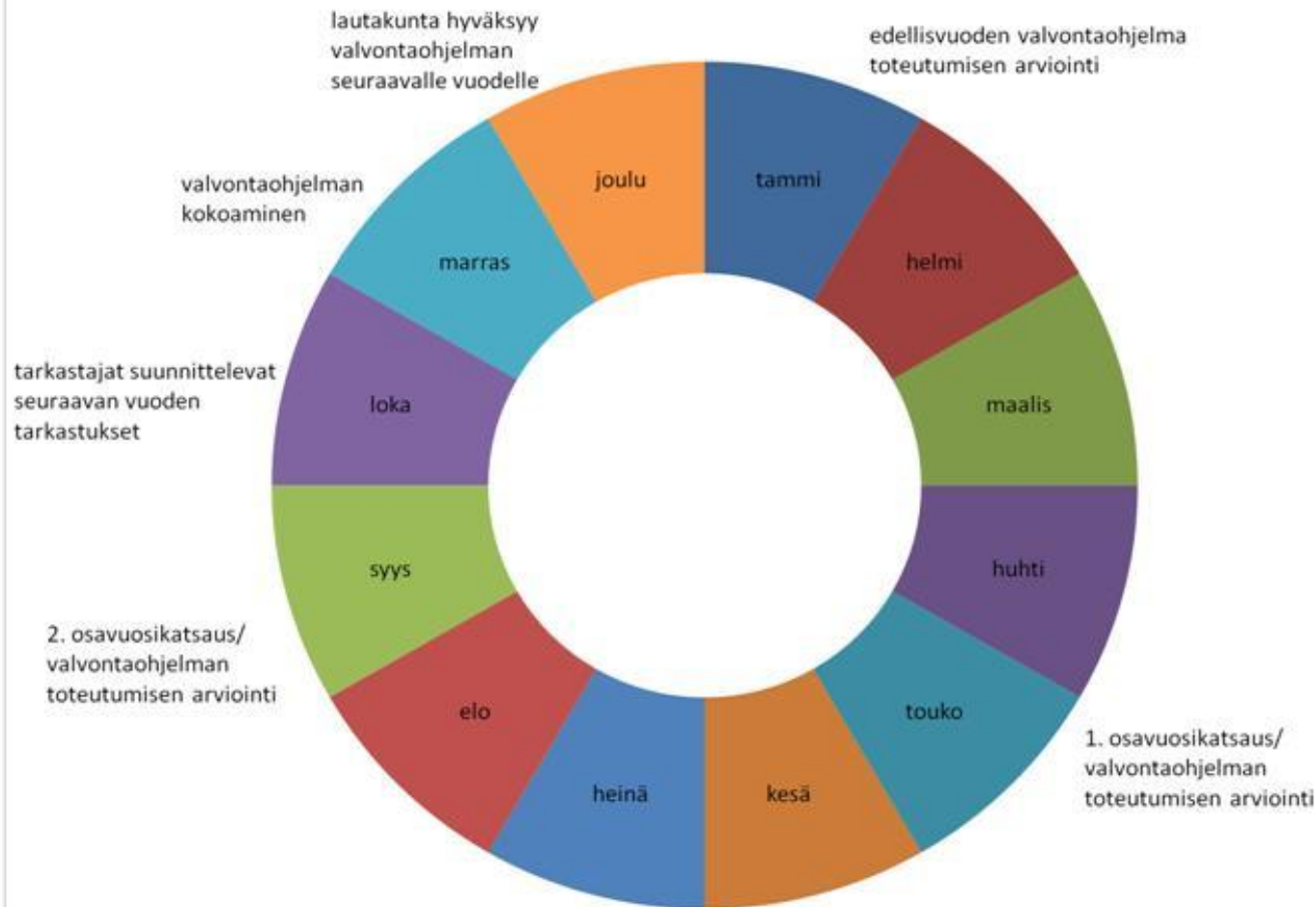
Valvontaohjelma

- toiminnanharjoittajalla oikeus saada tietää kohteensa valvontaluokka ja sen määräytymisen perusteet
- toimii valvontamaksun perusteena

Suunnitelmallinen valvonta keskeiseksi osaksi toiminnan suunnittelua ja seuraamista

Valvonnan vuosikello kunnat

Valvonnan on oltava laadukasta, säännöllistä, tehokasta, ja riskinarviointiin perustuvaa.

Tehokas ja vaikuttava valvonta on suunnittelun, osaamisen ja käytännön toteuttamisen tasapainoinen kokonaisuus.

Kiitos mielenkiinnosta!

Kuva: Mia Vaittinen

